

ENES BÜYÜK

Dönemlendirme Merkezli

Tefsir Tarihi

Başlangıç, Teşekkül ve Sistemleşme Dönemleri

kitap|arası

Enes Büyük

1987 yılında Samsun, Terme’de doğdu. İlkokul, ortaokul ve İmam-Hatip Lisesini burada tamamladı. 2011 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. 2014 yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde “Mâverdi’nin en-Nüket ve’l-Uyûn Adlı Tefsirinde İsrâiliyyât” konulu yüksek lisans tezini bitirerek tefsir alanında uzman, aynı enstitüye bağlı olarak 2018 yılında “Tefsir’in Mahiyeti Sorunu: Tanımı, İşlevi ve İlişkili Olduğu İlimler” başlıklı doktora tezini tamamlayarak da doktor unvanı aldı. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde (2014-2016), Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde (2016-2018) araştırma görevlisi ve Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde (2019-2021) doktor öğretim üyesi olarak çalıştı. 2021 yılından itibaren Samsun Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Tefsir Anabilim Dalında çalışmalarını sürdürmektedir. Evli ve üç çocuk babası olan yazarın akademik çalışma alanları tefsirin mahiyeti, tarihi, tefsir-fıkıh usulü, hermenötik, semantik, edebi metin yorum kuramları, isrâiliyyât ve şerh-haşiye literatürüdür.

Dönemlendirme Merkezli

Tefsir Tarihi

Başlangıç, Teşekkül ve Sistemleşme Dönemleri

Enes Büyük

kitap|arası

Kitaparası Yayınları®

Genel Yayın Yönetmeni

Ramazan Arlı

Eylül 2024

ISBN: 978-625-7788-57-1

Yayıncı Sertifika No: 52493

Kütüphane Bilgi Kartı Cataloging in Publication Data (CIP)

BÜYÜK, Enes

Dönemlendirme Merkezli

Tefsir Tarihi

Başlangıç, Teşekkül ve Sistemleşme Dönemleri

Baskı: Sebat Ofset

Sertifika No: 74481

Kitaparası Yayınları

Alemdar Mah. Çatalçeşme Sk.

No: 42/2 - Çağaloğlu/İstanbul

Tel: 0212 514 82 93

www.kitaparası.com

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	9
Giriş	13
Tefsir, Tevil ve İlm-i Tefsir.....	13
İnsan, Tarih, Tarihi Bilginin Önemi ve İmkânı.....	19
Tarih ve Tefsir İlişkisi, Tefsir Tarihi Yazımı	30
Tefsirde Dönemlendirme Teşebbüsleri	44
I. Bölüm Birinci Erken Klasik Dönem: Tefsirin Hazırlık-Başlangıç Aşaması	63
Hz. Peygamber'in Tefsiri ve Beyanı	63
Sahâbe Döneminde Tefsir.....	78
Tabiîn Döneminde Tefsir.....	94
Sosyal, Siyasal, Kültürel Gelişmeler ve Fırkalar	95
Kur'an'ın Yorumlanması, Müfessirler ve Tefsir Rivayetleri	99
Tefsire Yazım Sürecinin Eşlik Etmesi	104
Kur'an Yorumunda Otorite Sorunu	108
II. Bölüm İkinci Erken Klasik Dönem: Tefsirin Teşekkül-Oluşum Aşaması	115
Sosyal, Siyasal ve Kültürel Gelişmeler.....	115
Dinî İlimlerin Tedvin ve Teşekkülü	119
Epistemik Kabullerin ve Otoritelerin Belirginleşmesi.....	126
Tefsirin Müdevven Bir İlme Dönüşmesi	135
Tefsirde Epistemoloji, Otorite ve Problemler.....	141
Tefsir Literatürü ve Tefsir Türlerinin Ortaya Çıkışı.....	159
III. Bölüm Orta Klasik Dönem: Tefsirin Sistemleşmesi	169
İlmî ve Mezhebi Gelişimde Siyaset	169
Bazı Mezheplerin Sistemleşmesi ve İlimlerdeki Yeni Gelişmeler	175
Tefsirde Tevilin ve Dirâyetin Hakimiyeti.....	192
Salt Rivayetle Tefsirin Eleştirisi ve Re'yle Tefsirin Tercihi	193
Tefsirde İstimdâd-Usulün Yetkinleşmesi.....	200
Re'yle Tefsirin Sistemleştirilmesi.....	203

Hanbelilerin ve Ahbârî Şiiilerin Tefsir Usulü	218
Bâtinilerin Kur'an ve Tefsir Nazariyatı	224
Bazı Kur'an İlimlerinin Gelişimi	228
Müfessirin Âdabı.....	240
Tefsir Literatürü ve Temel Özellikleri	244
Câmi-Kapsamlılık.....	245
İhtisar-Veciz.....	256
Nakilcilik.....	260
Mezhebe ve İkelere Bağlılık, İstidlâl ve İşaret	263
Tahkik-İnceleme	273
Tür Merkezlilik.....	287
Anlamaları Çoğaltma.....	293
Tercüme ve Farklı Dilde Tefsir.....	299
Kur'an İlimleri Literatürü	304
Sonuç	311
Kaynakça	315
Dizin	333